

Od tysięcy lat człowiek był zaabsorbowany tematyką piękna. Dowodów wspierających tą tezę dostarczają starożytne kultury, m.in. egipska, grecka, rzymska (Bartman, 2001; Hatfield & Rapson, 2010; Lerner, 1932; Lucas, 1930), a także, według wielu badaczy, również kultura neandertalska (Finlayson et al., 2012; Mellars, 2010; Zilhao, 2012). Nawet w dzisiejszych czasach, nie tylko zwykli ludzie ale i badacze wykazują niesłabnące zainteresowanie fenomenem urody. Wyszukanie w Google Scholar frazy „physical attractiveness” (ang. atrakcyjność fizyczna), wykaże ponad 447 000 artykułów naukowych (stan na czerwiec, 2019). Niemniej jednak, pomimo tak wielu badań przeprowadzonych w tej dziedzinie, część pytań dalej pozostaje bez odpowiedzi. Czy na całym świecie to kobiety bardziej od mężczyzn dbają o swój wygląd? Czy ludzie dbają o swój wygląd ze względów kulturowych, czy biologicznych? Czy to zachodnie media odpowiadają za zwiększenie intensywności tego rodzaju zachowań, czy może determinant należy upatrywać w ludzkiej naturze? A w końcu, kto dba bardziej o swój wygląd - przedstawiciele zachodniego świata, kultywującego młodość i urodę, mający niemalże nieograniczony dostęp do kosmetyków i salonów urody, czy może członkowie odizolowanych ludów, pozbawieni dostępu do zachodnich mass mediów, a co za tym idzie zachodniego kanonu urody (Wyspy Cooka)?

Część badań (Murnen & Seabrook, 2012) oraz nasze dane, zebrane na grupie prawie 200 000 polskich konsumentów sugerują, że to kobiety wydają więcej pieniędzy na podnoszenie własnej atrakcyjności fizycznej. Wielu badaczy tłumaczy ten wynik odwołując się do teorii ewolucyjnych (Buss, 2015; Schmitt, 2015). W ich myśl różnice pomiędzy płciami w zakresie zabiegów zwiększających własną atrakcyjność wynikają z odmiennych wyzwań adaptacyjnych, przed którymi stawali nasi przodkowie. Mężczyźni napotykali problem identyfikacji i wyboru płodnej partnerki (jako że wybranie niepłodnej partnerki skutkowało brakiem potomstwa) (Lewis et al., 2015). Ci spośród nich, którzy nauczyli się najbardziej cenić młodość oraz piękno – cechy wskazujące na wysokie możliwości rozrodcze kobiet – odnosili największy sukces reprodukcyjny (stąd też preferencje te zostały rozpowszechnione w całej populacji) (Pawłowski, 2000).

Z kolei inna perspektywa, oparta na negatywnym wpływie zachodnich mediów, podkreśla wywieraną na kobietach kulturową presję do pogoni za idealnym wyglądem (Rodgers, et al., 2016). Wysiłki przemysłu marketingowego sprawiają, że kobiety nieustająco starają się doskonalić własny wygląd, co prowadzi do wielu poważnych problemów społecznych, na przykład: uprzedmiotowienia kobiecego ciała lub nawet nienawiści do własnego ciała (Frost, 2001), zaburzeń odżywiania, czy potencjalnie niebezpiecznych operacji plastycznych (Coleman, 2008). Według tego podejścia, w kulturach, które nie mają dostępu do mediów, ludzie powinni przejawiać mniej zabiegów dbania o urodę.

Aby zweryfikować obie teorie w praktyce, planujemy przeprowadzić cztery badania. **Pierwsze badanie** będzie polegało na sprawdzeniu, kto w sytuacji eksperymentalnej wykona więcej zabiegów zwiększających własną atrakcyjność oraz dłużej będzie wpatrywać się w swoje odbicie w lustrze – kobiety czy mężczyźni. Zbadamy ponadto, jaki wpływ na częstość poprawiania swojego wyglądu będzie miało oglądanie zdjęć modelek i modeli w porównaniu do neutralnych zdjęć natury.

Kolejne dwa badania (drugie i trzecie) zostaną przeprowadzone na przedstawicielach kultury zachodniej (Polska), kultury wysoce rozwiniętej z Bliskiego Wschodu (specyficznej ze względu na tradycyjny ubiór - Iran), oraz dwóch odizolowanych kultur, pozbawionych dostępu do zachodnich mediów (mieszkańcy Wysp Cooka oraz północnego stanu Indii - Garhwal). W **drugim badaniu** ustalimy, jakie zachowania badani z tych czterech krajów wykonują, aby wyglądać pięknie. Badani odpowiedzą również na pytania dotyczące częstości oraz powodów wykonywania tych zachowań

Trzecie badanie zostanie przeprowadzone w naturalnym środowisku osób badanych z czterech powyższych kultur. Przez okres tygodnia, badani będą prowadzić dziennik, w którym każdego dnia zapiszą, jakiego rodzaju zachowania poprawiające własny wygląd wykonywali.

Czwarte badanie zostanie przeprowadzone przy użyciu kwestionariuszy w prawie 40 krajach na całym świecie. Zbadamy w nim międzykulturowe różnice w dbaniu o własną urodę oraz potencjalne czynniki psychologiczne i środowiskowe, odpowiedzialne za te różnice.

Liczymy na to, że nasz projekt badawczy dostarczy odpowiedzi na następujące pytania: czy różne rodzaje zabiegów zwiększających własną atrakcyjność są rozpowszechnione na całym świecie; czy przewaga kobiet, jeśli chodzi o ich wykonywanie jest uniwersalna kulturowo; czy mężczyźni i kobiety w różnych kulturach spędzają podobną ilość czasu na dbanie o własną urodę; czy występują różnice wiekowe, tzn. czy osoby młodsze (w wieku reprodukcyjnym) wykonują więcej zabiegów poprawiania swojego wyglądu, czy może częściej robią to osoby starsze, oraz, nie mniej ważne, w jakim stopniu zachowania te wynikają ze względów kulturowych i środowiskowych, a w jakim wyznaczane są przez wrodzone mechanizmy adaptacyjne (doboru płciowego).